

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Tomajmonostora

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

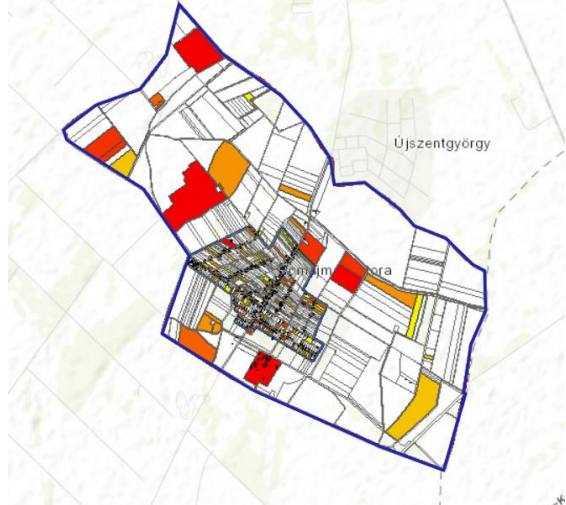

Tomajmonostora

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Kunhegyesi járás

Szervezet neve: MMSZ

Dátum: 2022.07.15.

	<p>Terület: 1376 hektár Lakónépesség: 698 Jogállás: község Járás: Kunhegyesi Megye: Jász-Nagykun-Szolnok</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN/NEM</p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN/NEM</p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Tomajmonostora	
Megye	Jász-Nagykun-Szolnok	
Járás	Kunhegyesi	
Programba vonás köre	4	
Szervezet neve		
Lakosságszám (2021)	698	743
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	92%	
15 év alattiak aránya (2021)	17,9%	144
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	103%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	23%	167
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	95%	
Lakásszám (2011)	349	358
Üres lakások száma (2011)	53	15
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	0	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	0	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	0	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	0	
Lakások száma (2019)	349	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	341	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0	0
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	327	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	173	
WC nélküli lakások száma (2011)	120	5
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	69	75
Egy szobára jutó lakó (2021)	0,9	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	738536 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	99%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2500000 Ft	2500000
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	29	15
Kiinduló kvóta érték kerekítve	3	3

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója

A fejezet tartalma

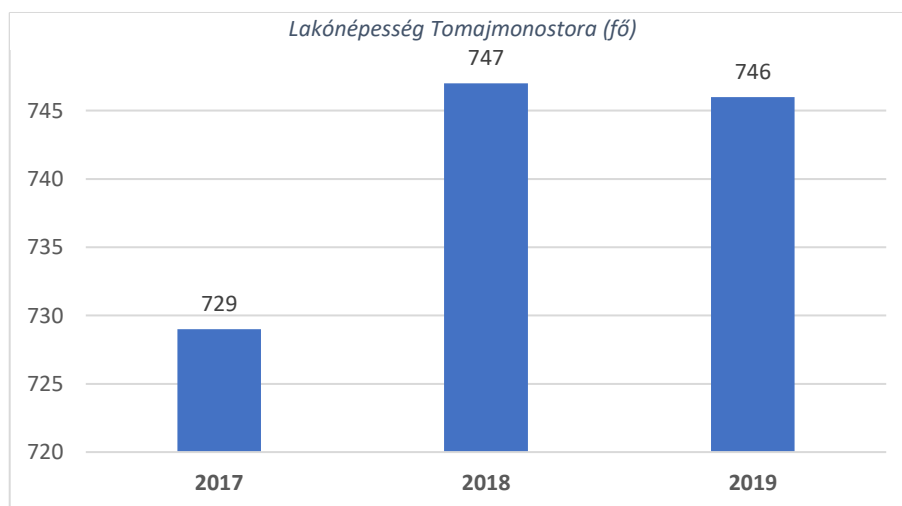
A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

A Tisza-tó vonzáskörzetében fekszik, a Nagykunság középső részén. A közvetlenül szomszédos települések: észak felől Tizaszentimre, kelet felől Kunmadaras, nyugat felől pedig Abádszalók. Déli irányban a legközelebbi település Kunhegyes, de a közigazgatási területeik nem határosak.

Megközelítése: Csak közúton érhető el, Kunhegyes vagy Tizaszentimre érintésével, mindkét irányból a 3217-es úton. Vasútvonal nem érinti; a két legközelebbi vasúti csatlakozási lehetőség a Kál-Kápolna–Kisújszállás-vasútvonal Kunhegyes vasútállomása, vagy a Karcag–Tiszafüred-vasútvonal Tizaszentimre vasútállomása, mindkettő egyaránt kb. 10-10 kilométerre. (<https://hu.wikipedia.org/wiki/Tomajmonostora>)

A település lakónépessége: 743 fő

Az öregedési mutató alapján elmondható, hogy Tomajmonostora lakossága öregszik. Lakosságszámában a fiatalok aránya egyre kevesebb. Ugyanakkor a lakosságszámot tekintve enyhe emelkedés, majd stagnálás jellemzi a települést. A fiatalok az érettségi vagy a felsőfokú végzettség megszerzése után vissza már nem mennek a településre, főként a távolabbi városokban keresik a megélhetés lehetőségét.

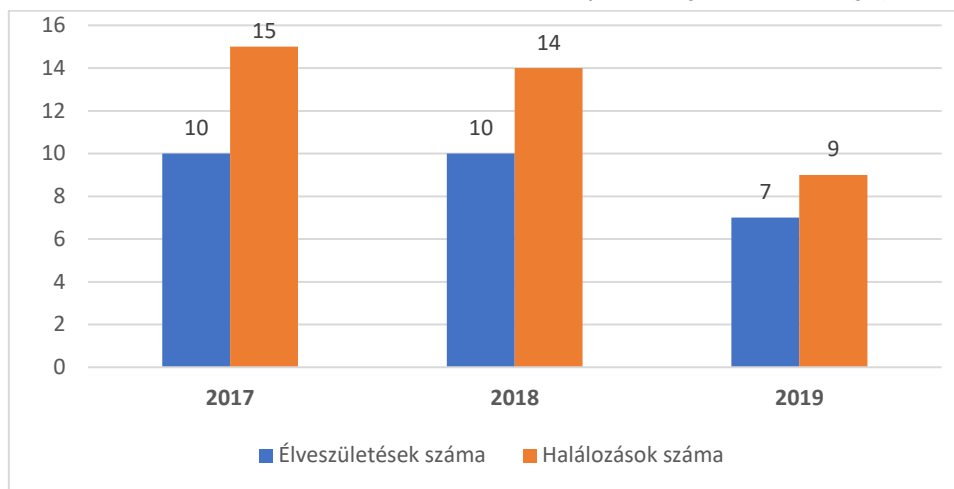
Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

A 2011-es népszámlálás során a lakosok 90,5%-a magyarnak, 0,1% cigánynak mondta magát (9,5% nem nyilatkozott; a kettős identitások miatt a végösszeg nagyobb lehet 100%-nál). A vallási megoszlás a következő volt: római katolikus 38%, református 11,9%, evangélikus 0,4%, felekezeten kívüli 36,9% (12,7% nem nyilatkozott).

Tomajmonostora az egyetlen település, ahol egyik adatfelvételkor sem vallotta magát senki roma nemzetiségűnek. (Járási Tükör) KSH 2001, 2011 népszámlálási települési adatsorok (STADAT) alapján a roma nemzetiséghez való tartozás aránya 0%!

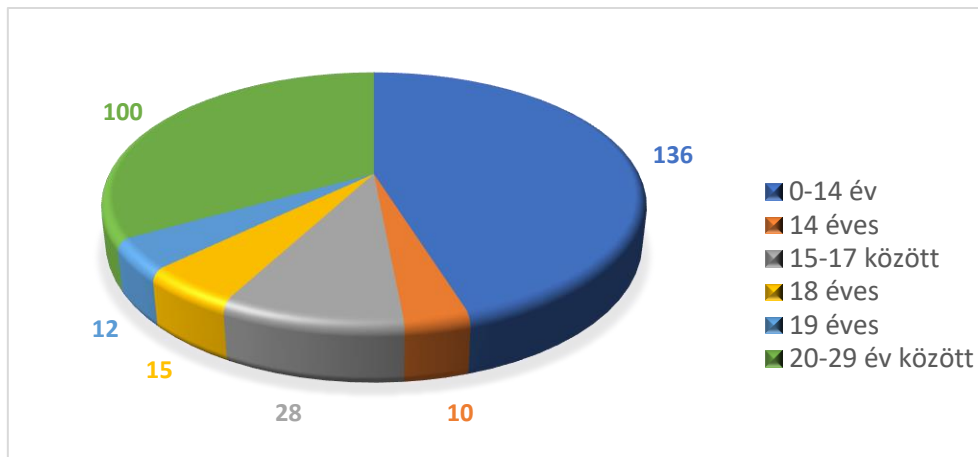
Természetes szaporodás és fogyás

Élve születések és halálozások száma, aránya Tomajmonostorán (fő)

Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

Tomajmonostora népessége 0-29 év között 2019-ben

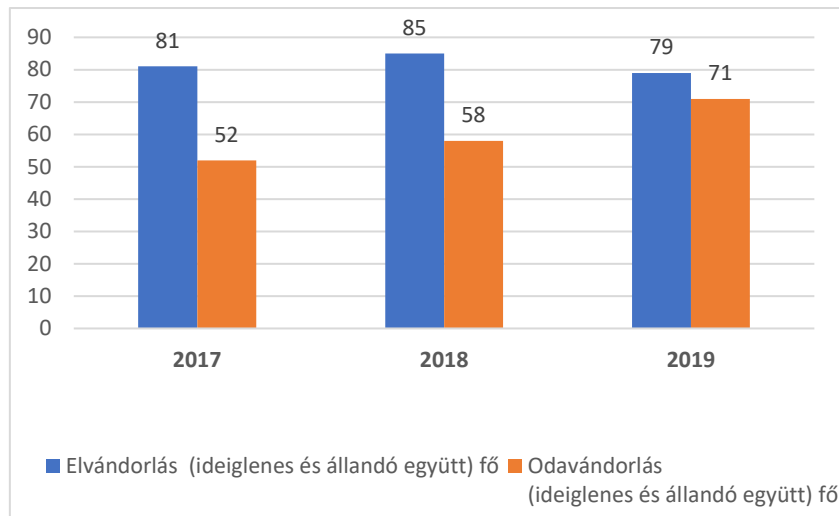

Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

A roma népesség arányára nem állnak rendelkezésre megfelelő statisztikák. A legutóbbi 2011-es Népszámlálás adatai alapján a megye járásai közül a kunhegyesi járásban a legmagasabb a magukat romának vallók aránya. Közel majdnem minden ötödik ember roma a járásban. A külső környezet által történt meghatározást alapul véve azonban ez az arány jóval magasabb lehet. A különböző felmérések során szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a járásban egyedül Tomajmonostorán nem laknak romák.

Vándorlási egyenleg. El- és odavándorlási folyamatok

Vándorlási egyenleg Tomajmonostora (fő)

Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

Tomajmonostorán évről évre több a halálozások száma, mint a születéseké, ugyanakkor az elvándorlás és bevándorlás között nincs akkora különbség. Tomajmonostora vonzóbb helyzetű település a bevándorlás szempontjából, mint a járás többi települése.

Tomajmonostora lakosság korösszetétele (fő)

0-14		15-39		40-59		60-69		70-	
2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
133	122	229	235	202	197	94	71	101	91

Forrás: KSH 2001, 2011 népszámlálási települési adatsorok (STADAT) alapján saját szerkesztés

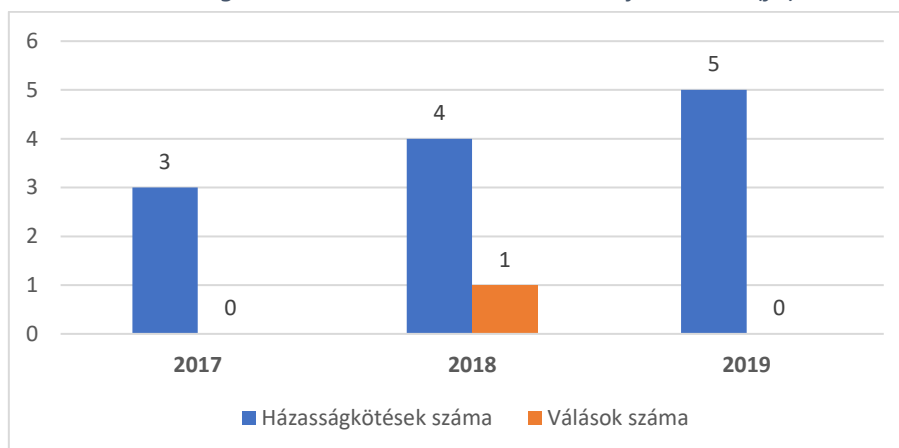
Egészségügy, családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

2017-től van házi orvos szolgálat (felöltt és gyermek) a településen. Az ügyeleti rendszert a településre vonatkozóan Tiszafüreden látják el.

Gyermek szakorvos havonta egyszer fordul meg a községben. Főállású védőnő jelenléte indokolt lenne a településen, mert helyettesítésben a kisgyermekes anyák, az óvoda és az iskolai egészségügyi szolgálat csak nehezen látható el. A szűrővizsgálatokat a védőnő a házi orvossal közösen végzi el. A bölcsőde kialakítása pályázati forrásból jelenleg folyik a településen. Eddig a közeli Abádszalókra vitték a bölcsődés korú gyermekeket a tomajmonostoriak.

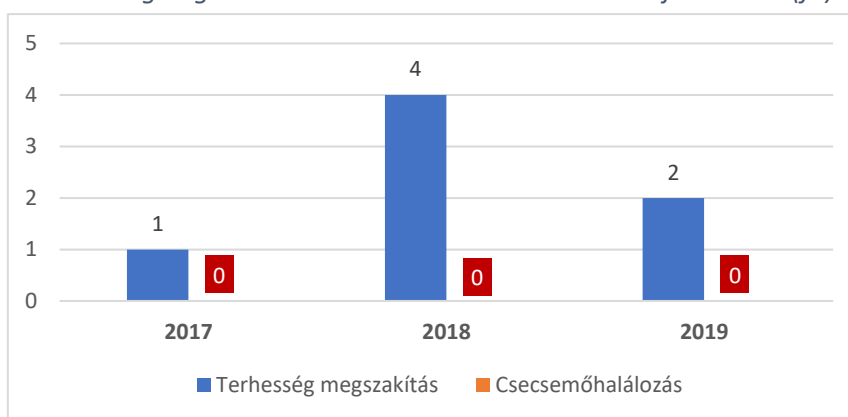
A házasságkötések mellett elenyésző volt a válások száma, illetve a terhesség megszakítások száma is alacsony volt az elmúlt három évben Tomajmonostorán.

Házasságkötések és válások száma - Tomajmonostor (fő)

Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

Terhességmegszakítás és csecsemőhalálozás – Tomajmonostor (fő)

Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

Oktatási intézmények- Óvoda, iskola

Tomajmonostorára a helyben lakó gyermekeken kívül más településekről is hozzák a gyerekeket – főleg azért, hogy utána Tomajmonostorára járjanak általános iskolába. Jelenleg három csoporttal működik az óvoda.

A tomajmonostorai óvoda jellemzői:

Hat Szín Virág Óvoda (Abádszalók) Tomajmonostorai Csillagszem Tagóvodája	Önkormányzati fenntartású	Működési helyszín: Tomajmonostora	47 férőhely	Munkatár- sak: 2 fő óvoda pedagógus
---	---------------------------	-----------------------------------	-------------	-------------------------------------

Forrás: Diagnózis alapú helyzetfeltárás - Segítő jelenlét születéstől a szakképzésig a Kunhegyesi járásban - EFOP-1.5.1-17-2017-0002 projekt keretében (kutatási jelentés)

A tomajmonostorai általános iskolába járó tanulók főbb jellemzői:

Település neve	A település általános iskolába járó általános iskolás tanulók			
	száma	Ebből hátrányos helyzetű tanulók	Ebből halmozottan hátrányos helyzetű	Ebből RGYK-ban részesülő tanulók

				tanulók			
		száma	aránya	száma	aránya	száma	aránya
Tomajmonostora	167	48	29%	24	14%	96	57%

Forrás: Diagnózis alapú helyzetfeltárás - Segítő jelenlét születéstől a szakképzésig a Kunhegyesi járásban - EFOP-1.5.1-17-2017-0002 projekt keretében (kutatási jelentés)

A spontán szegregációs folyamatok a kunhegyesi járásban is megfigyelhetők. A szabad iskolaválasztás, illetve az intézmények diákokért való – sokszor a fenntartás érdekében történő versenyzése miatt – gyakori, hogy a szülők nem az iskolakörzetnek megfelelő oktatási intézménybe íratják a gyermekeiket. Tiszabőről jellemzően Tiszagyendára, Tiszaburáról Tiszaroffra és Abádszalókra, Tiszagyendáról Kunhegyesre, Kunhegyesről pedig Tomajmonostorára jellemzőek körzethatáron túli tanulói „mozgások”. Mindez a statisztikai adatok tükrében az alábbiak szerint néz ki: a más településről, jelen esetben más iskolakörzetből bejárók aránya Tomajmonostorán: 63 százalék, Tiszaroffon 30 százalék, Tiszagyendán 26 százalék, Abádszalókon 17 százalék, a két kunhegyesi általános iskolában pedig 6-7 százalék volt a 2017- es októberi statisztika szerint. A járás általános iskolai tanulóinak 12-15 százalék nem a körzete szerinti általános iskolába jár.

A legjobban a járás iskolái közül a kompetenciamérések szerint a tomajmonostorai általános iskola tanulói teljesítenek.

Az Országos Kompetencia Mérés vezetői kérdőíve lehetőséget ad a vezetőknek arra, hogy becslést adjanak az iskolájukba járó roma tanulók arányára.

Diagnózis alapú helyzetfeltárás alapján a roma tanulók aránya, Tiszaroffon 67%, Tiszagyendán 21%, Tomajmonostorán 5%, míg a kunhegyesi egyházi általános iskolában 20%, a tankerületi általános iskolában pedig 30%.

Fejlesztési lehetőségek az oktatási intézményekben

A tomajmonostorai óvodában hetente 1 alkalommal van jelen a logopédus, hetente két alkalommal mozgásfejlesztés is zajlik. Tomajmonostorán 2017-ben minden óvodás számára biztosították az ingyenes úszásoktatást.

Tomajmonostorán 2017-től nincs iskolapszichológus, ennek hiányát igyekszik pótolni a helyi Család és Gyermekvédelmi Szolgálat szervezésében a havi egy alkalmas pszichológiai megsegítés. Az iskolában lehetőség van gyógytornára szakképzett gyógytestnevelő bevonásával. Az alsó tagozatosok számára is megszervezésre kerül minden évben az ingyenes úszásoktatás. A tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek egyéni fejlesztéseken vesznek részt az iskolában.

Tomajmonostorán a tanulók 70 százaléka érettségit adó képzésben tanul tovább.

Szociális ellátórendszer, szociális szolgáltatások

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások a településen: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, és a 2016-tól működik a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat társulási formában az abádszalóki szociális intézménnyel.

Szegregált telep nincs a településen a tomajmonostorai Helyi Esélyegyenlőségi Program információi alapján.

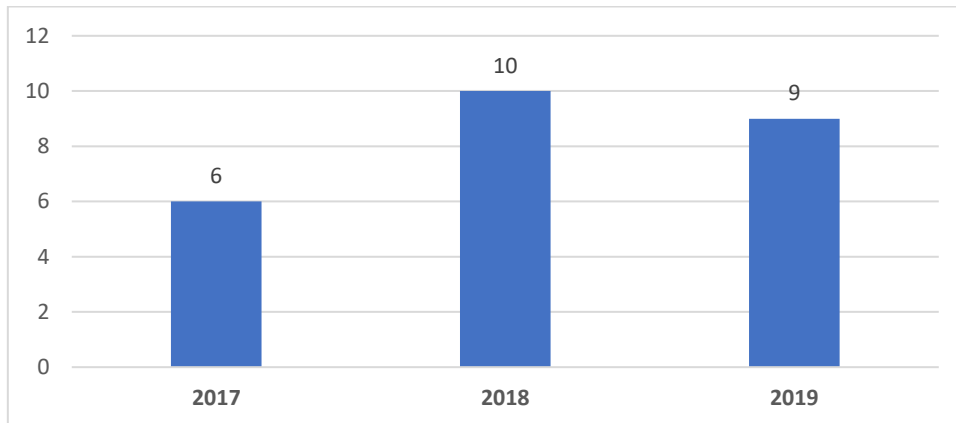
A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat minden évben az iskolai szünetekben több alkalommal prevenciós céllal szabadidős tevékenységeket szervez a gyermekek és fiatalok számára, illetve részt vesz a nyári gyermek étkeztetés megszervezésében. Emellett a szolgálat adományokat gyűjt és oszt a rászoruló gyerekek számára. A településen a helyi jelzőrendszeri szolgálat jól működik.

Az elmúlt években a védelembe vett gyerekek száma nőtt a népességarányukhoz képest. Az alapellátásban kerülő gyermekek száma is nem nagy mértékben ugyan, de növekszik.

Tomajmonostorán a hátrányos helyzetű gyermekek aránya 32 % volt, míg a HHH-s gyermekek aránya

11 %. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült gyermekek száma 2017-ben 114 fő volt. Ingyenes gyermekétkeztetésben 217-ben 101 fő részesült, a beíratott 167 fő közül.

Védelembre vett gyermekek száma -Tomajmonostora (fő)

Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- rossz pozíció: nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, és a térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő;
- közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességével;
- **jobb pozíció: a munkaerőpiac viszonylag könnyen elérhető, vannak a közelben megfelelő munkahelyek, illetve jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a település, és a szolgáltatások is elérhetőek.**

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő;
- billegő település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya egyharmadnál magasabb, de kevesebb, mint a település lakosságának fele. A magasabb státuszú háztartások elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően enyhén csökken;
- **jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága jellemzően csökken.**

1.2 A település szerkezetének leírása

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közművek rendelkezésre állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészben vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszthető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

A településen nincs szegregátum vagy szegregálódó településrész. Az utak állapota jó, szilárd burkolatú. Közművekkel ellátott település. Csak közcsonna nincs. Pár évvel ezelőttig a belvív okozott problémát, de ma már nincs ilyen jellegű gond sehol a településen. Tomajmonostorán 4 tanya található, amelyek egyaránt hozzáférnek a minőségi szolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, mivel jelentős távolságra nincsenek a településtől. A négy tanya 4 házat jelent, amiből kettő üres.

A lakóingatlanok száma elegendő, nem jellemző, hogy zsúfoltan élnének a családok. Amint lesz eladó ingatlan a településen, arra azonnal igény is keletkezik. Gyakran az önkormányzat vásárolja meg, újítja fel és adja el vagy hasznosítja más módon. A bérlakás állomány is így alakul a településen.

Ha van is üresen álló ingatlan, ott lebontásra vár az épület a kora miatt. Az önkormányzat néhány beépítésre alkalmas üres telekkel is rendelkezik.

A településkép is a fentieket támasztja alá a településen végig menve.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- az egész település szegregátum;
- a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét teszik ki;
- településen belül a szegregált részek a település jelentős hányadát, de kevesebb mint felét teszik ki,;
- településen belül csak kisebb szegregált részek vannak;
- a szegregátum a fő településtesttől távolabb, elkülönült településrészként helyezkedik el;
- **nincs szegregált rész a településen.**

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

Tomajmonostora önkormányzata 7 önkormányzati bérlakással rendelkezik. Mind a hét bérlakás lakott. A három szociális lakás az utóbbi években felújításra került, így összkomfortossá váltak. Ezekben olyan szakemberek laknak, akik a településen dolgoznak.

A településen az önkormányzat több esetben megveszi az üres lakásokat. Felújítás után eladja vagy bérlakásként hasznosítja tovább. A bérlakásokba vagy szakemberek költöznek a munkaerő megtartása érdekében, vagy fiatal családokat segít ezzel az önkormányzat.

Üresen álló „gazdátlan” ingatlan nem találunk a településen.

A Magyar Falu Program keretében kapott támogatást az önkormányzat felújításra 8 MFt összegben.

A Belügyminisztérium 40M Ft támogatást biztosított 2 lakás építésére. Jelenleg is zajlik az építés.

A település önkormányzata által elnyert pályázati források a 2013-2020-as időszakban:

EFOP-1.5.3-16-2017-00093 FEJLŐDÉS A TISZA-TÓ MENTÉN

Pályázó: TISZAFÜRED VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KONZORCIUMI PARTNEREIVEL

Projektgazda: Tiszafüred Város Önkormányzata

A támogatás összege: 500 000 000.-Ft

TOP-1.4.1-19-JN1-2019-00031 Bölcsődei férőhelyek létesítése Tomajmonostorán

A támogatás összege: 170 421 546 Ft

TOP-4.1.1-15-JN1-2015-00004 Egészségügyi alapellátás fejlesztése Tomajmonostorán

A támogatás összege: 100 000 000 Ft

TOP-3.2.1-15-JN1-2016-00007 Épületenergetikai fejlesztések Tomajmonostorán

A támogatás összege: 50 849 401 Ft

A fejezet fő következtetései

A fejezet célja, hogy feltárja a lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztésekkel kapcsolatos tapasztalatokat elsősorban a település vezetés oldaláról, mivel ezek a tapasztalatok alapvetően

meghatározhatják, hogy az önkormányzat hogyan áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez. Fontos lehet rávilágítani arra, hogy a pozitív vagy negatív tapasztalatok mögött milyen okok állhattak.

Saját erőből és pályázati forrásokból valósulnak meg fejlesztések a településen. Jellemző, hogy az önkormányzat vásárol és felújít lakásokat. A polgármester szerint a munkavégzés a kulcsa a problémák megoldásának.

A rendelkezésre álló üres telkeket felajánlja a fejlesztésre a meglévő építési tervdokumentációval együtt. A fejlesztés keretében kialakításra kerülő házakba azonban jelenleg a településen kívülről tudna beköltöztetni családokat.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban

A fejezet tartalma

Együtműködő, nem együtműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Saját erőből és pályázati forrásokból valósulnak meg fejlesztések a településen. Jellemző, hogy az önkormányzat vásárol és felújít lakásokat. A polgármester szerint a munkavégzés a kulcsa a problémák megoldásának.

A rendelkezésre álló üres telkeket felajánlja a fejlesztésre a meglévő építési tervdokumentációval együtt. A fejlesztés keretében kialakításra kerülő házakba azonban jelenleg a településen kívülről tudna beköltöztetni családokat.

A település fejlesztésében nagyon együtműködő a polgármester. A lakosok számának növekedése is lehet cél. A beköltöző családok közül azonban azok a családok maradnak a településen, amelyek valamelyest igazodnak a közösségi normákhoz, igyekeznek a saját helyzetük javításáért mindent megtenni.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együtműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket az önkormányzat alapvetően elutasítja;
- a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktusforrást lát benne), de ha kontrollálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne;
- **a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.**

2 A lakosság helyzete

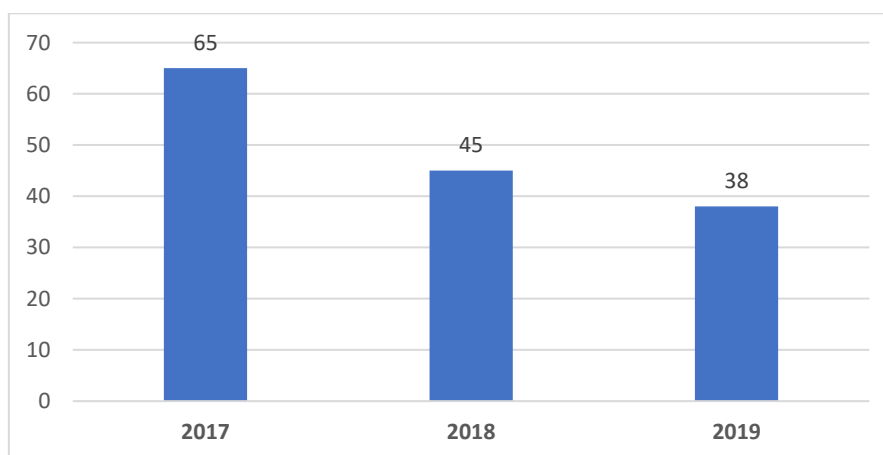
A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

Napjainkban a munkanélküliség emelkedő arányokat mutat. Az aktív korú lakosság számára a közfoglalkoztatás jelentette a fő foglalkoztatási formát, azonban ennek a lehetősége, illetve száma is csökkent az elmúlt években a településen.

Közmunka programban jelenleg 20 fő dolgozik a településen. Foglalkoztatást helyettesítő támogatást 5-6 fő kap.

Közfoglalkoztatottak száma – Tomajmonostora (fő)

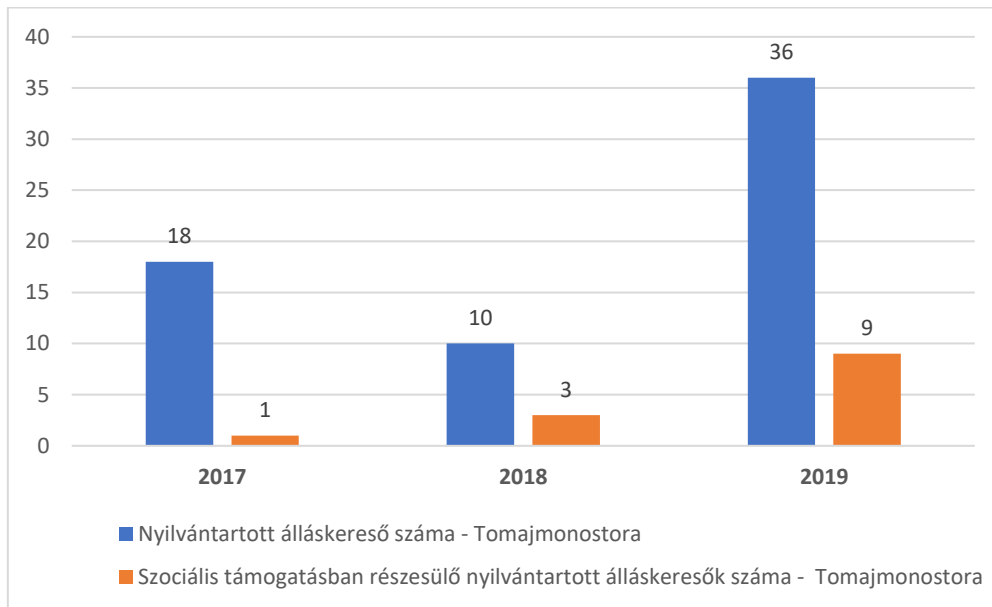
Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

A településen élők a jobb megélhetés reményében távolabbi településeken vállalnak munkát. A mezőgazdasági termelésnek is meghatározó szerepe van a községben, néhány mezőgazdasági vállalkozó nagy területen gazdálkodik, főleg a zöldség és a gabona dominál. Ezek a gazdaságok az idénymunkásoknak biztosítanak főként munkalehetőséget.

Diagnózis alapú helyzetfeltárás alapján nagyon jelentős azok aránya, akik nem a járásban dolgoznak. A munkaerő-piaci helyzet sokkal inkább a járáson kívül lévő gazdasági bővülésnek köszönhető. A járásban továbbra sincs nagyfoglalkoztató. Jelentős a 100 kilométeren túli napi ingázók száma: főleg a Jászságba és Budapestre. Itt ugyan jelentősen több bért lehet kapni, mint a járásban lévő munkahelyeken, azonban ez napi két-két óra (főleg autós) utazással jár, mely komoly terhelést jelent az ingázók számára. Az ingázók többsége jellemzően az építőiparban dolgozik.

A településen nyilvántartott álláskeresők száma az elmúlt két évben jelentősen nőtt Tomajmonostorán.

Nyilvántartott álláskeresők – Tomajmonostora (fő)

Saját szerkesztés: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Települési T-STAR és egyéb adatok alapján

Szegény és nem szegény háztartásokban élő gyermekek száma (fő)

	nem besorolt	szegény	nem szegény	Összesen
Abádszalók	54	90	40	184
Kunhegyes	62	93	37	192
Tiszabura	59	98	4	161
Tiszagyenda	32	6	6	44
Tiszaroff	26	41	12	79
Tomajmonostora	16	8	1	25
Összesen	249	336	100	685
NV				3

Forrás: Kistérségi Tükör (Gyerekesély Program)

„A kérdőíves adatfelvétel során a háztartásokra vonatkozó kérdőív utolsó részében nyitott kérdés formájában arról kérdeztük a járásban élőket, hogy mit tartanak jónak és előnyösnek az adott településen a gyerekek szempontjából. A kérdésre adott válaszok feldolgozása jó kiindulópontként szolgálhat a jövőbeli tervezéseknek. ...

Tomajmonostora (n=13): a válaszadók leginkább a település csendességét, a biztonságos környezetet emelték ki.

Lakókörnyezet

- biztonságos, csendes, tiszta környezet
- tiszta levegő
- kis település, családi hangulat, ismerik egymást az emberek
- „nincs kisebbség”, „nem laknak romák”

Infrastruktúra

- jó közbiztonság, nem forgalmas

Szolgáltatások

- jó egészségügyi ellátás, orvos
- óvoda, iskola”

Forrás: Kistérségi Tükör (Gyerekesély Program)

„A kutatás során megkérdezett járási lakosoknak lehetőségük volt arra is, hogy elmondják milyen hiányosságokat észlelnek településükön, mire lenne szükség ahhoz, hogy az ott élő gyermekeknek jobb legyen a helyzetük. ...

Tomajmonostora (n=6): a településen csupán hatan voltak a válaszadók). Még így is többen említették az iskolában a szakkörök hiányát. Ezen kívül az utak javítását hangsúlyozták még.

Infrastruktúra

- jobb utak

Szolgáltatás

- szakkörök
- munkalehetőségek

A megfogalmazott igényekből látható, hogy a járás településein élők szerint igény és szükség lenne egyrészt a gyermekeknek biztosított bölcsődei ellátás megszervezésére, a már meglévő óvodai, iskolai ellátás színvonalának javítására bizonyos településeken. A szabadidőhöz kapcsolódóan leggyakrabban a kisebbeknek szóló játszótér, játszóház és célirányosan szervezett programok iránti igény jelent meg, de sokszor került említésre a településeken élő fiatalok kulturált szabadidő eltöltéséhez fontos szolgáltatások, infrastrukturális fejlesztések kialakításának igénye is. Szinte mindenhol megfogalmazódott az utak, kerékpárutak állapotának javításának szükségessége és a munkalehetőségek növelése.”

Forrás: Kistérségi Tükör (Gyerekesély Program)

A településen nincs uzsora. Erre az is hatással van, hogy a családokban van állandó jövedelem. Az RGYK-s gyerekek száma kevesebb, mint 5 éve, jelenleg 35 gyermek részesül a szünidei gyermekétkeztetésben. Jövedelmi helyzetet mutatja, hogy sok az önkormányzati támogatás, de elsősorban az idős vagy a gyerekeket nevelő családok számára.

A településen segítették a családokat a CSOK igénybevitelében sok esetben. Ahol csak lehetett, igénybe vették a családok. Ezek a családok igyekeznek a megvásárolt ingatlanokra fordítani, folyamatosan újítják fel ezeket a házakat.

Ösztöndíj programokkal igyekeznek a fiatalokat támogatni és a helyben maradásukat erősíteni.

A nyáron sok tábort szervez az iskola, amiben a családsegítő munkatársai is részt vesznek, így folyamatos nyári felügyeletet tudnak biztosítani, ezzel is segítve a szülőket.

Csökkenett a családsegítő szolgálat által ellátott családok száma az elmúlt időszakban. A beköltöző családok problémái dominálnak az esetek között. Rövid ideje csak 4 órában van családsegítő munkatárs. A településen nincs roma család. Szükségakást biztosított az önkormányzat rászoruló családoknak (gyermeknevelés, csonka család, jövedelmi helyzet, lakhatási probléma). 3 család esetében történt védelembe vétel. Sorsjegy/szerencsejáték, alkohol, pénzbeosztás (családi adókedvezmény) a legjellemzőbb problémák. A tanyai területen élő belgák, hollandok vélhetően drog termesztéssel foglalkoznak a polgármester szerint. Itt elhanyagolt a lakókörnyezet is.

A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma
<u>Teljes nyomorban élő családok</u> : hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok</u> : megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.	4
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok</u> : viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	3

3 A lakásállomány helyzete

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

A leginkább problémás terület a polgármester szerint a tanyákon él belga és holland családok. Véleménye szerint itt jelen van a drogtermesztés. A lakókörnyezet szempontjából igénytelenek.

Sok rossz állapotú lakás van a családsegítő munkatársa szerint, amelyek az időseké (kb. 300 házból 50 nagyon rossz állapotú). Szerinte az üres ingatlanok változóan terheltek. Üres ingatlan azonban nem sok van a településen, mivel az ingatlanok hamar elkelnek.

Szennyvíz nincs a településen. Gáz, víz mindenhol legalább az udvaron van, mivel ingyen vezették be. Maximum 15%-ban nem vezették be a házakba. Ez is inkább az időseknél fordul elő a régi házakban. Ezekben a házakban benti wc nincs. Általában azonban van fürdőszoba, nincs komfort nélküli lakás, kályha, vegyes tüzelés a jellemző. Internet a legtöbb helyen van, minimum mobil net. TV mindenhol van.

Sok az üres telek, nagyjából félhektáronként van egy ház. Ezekre lehetne építeni. A polgármester biztosítana telket és meg is terveztené MMSZ építéséhez.

Kerítés nincs mindenhol, de ez nem jellemző, inkább az állapota rossz néhányak.

Ha nem fellelhetőek a tulajdonosok öröklés után, jellemzően akkor marad üresen a ház. Erre pillanatnyilag egy példa van csak. Lebontásra váró ingatlan is van, ahol már csak a telek hasznosítható.

Szívességi lakáshasználat nincs a településen.

Mezőgazdaság és állattenyésztés van a településen. Egy bútorasztalos egyéni vállalkozó is van még helyben.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma
életveszélyes házak	0
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	2
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetők (kb. 10 év), jobb állapotú házak, amiket érdemes modernizálni	

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

Az eladósodottság kevésbé jellemző, 8-10 család esetében van jelen ez a probléma. Kikapcsolt közmű kevés esetben fordul elő. Áram csak elvélve van kikötve. Segítenek részletfizetési kérelem kitöltésében is, 5 éve nem volt áramkikapcsolás.

Szennyvíz nincs a településen. Gáz, víz mindenhol legalább az udvaron van, mivel ingyen vezették be. Maximum 15%-ban nem vezették be a házakba. Ez is inkább az időseknél fordul elő a régi házakban. Ezekben a házakban benti wc nincs. Általában azonban van fürdőszoba, nincs komfort nélküli lakás, kályha, vegyes tüzelés a jellemző. Internet a legtöbb helyen van, minimum mobil net. TV mindenhol van.

A leginkább problémás terület a polgármester szerint a tanyákon él belga és holland családok. Véleménye szerint itt jelen van a drogtermesztés. A lakókörnyezet szempontjából igénytelenek.

Csökkenett a családsegítő szolgálat által ellátott családok száma az elmúlt időszakban. A beköltöző családok problémái dominálnak az esetek között. Rövid ideje csak 4 órában van családsegítő munkatárs. A településen nincs roma család. Szükséglakást biztosított az önkormányzat rászoruló családoknak (gyermeknevelés, csonka család, jövedelmi helyzet, lakhatási probléma). 3 család esetében történt védelembe vétel. Sorsjegy/szerencsejáték, alkohol, pénzbeosztás (családi adókedvezmény) a legjellemzőbb problémák. A tanyai területen élő belgák, hollandok vélhetően drog termesztéssel foglalkoznak a polgármester szerint. Itt elhanyagolt a lakókörnyezet is.

A lakhatás jogcíme településszinten a tulajdoni jogviszony.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális öfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás					
rossz lakásállag, még nem		2			

életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni					
nagyon rossz állapotú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)		2 ¹			
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni					
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen		4	3 ²		
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen					

¹ Ez egy feltételezett szám a családtípus alapján

² Nincs adat arról, hogy ez a családtípusra vonatkozó szám hogyan oszlik meg lakástípus szerint. Illetve a lakosság nagy részére vonatkozóan nincs információ, hogy jó vagy jobb helyzetben élnek-e és milyen lakáskörülmények között. Itt a táblázatban csak a problémás családok jelennek meg.

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutatkozó nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A statisztikai adatok alapján meghatározott kvóta, a 3 db lakás elegendő. A polgármester tízet is meg tudna tölteni, de nem helyben élő személyekkel. Szerinte 3-4 lakásra lenne szükség. A mobilizálás településre irányul, kifelé jellemzően a problémás családok esetében fordul elő, akik a helyi normáknak, „elvárásoknak” nem tudnak megfelelni.

Nincs most művelődési ház vezető. Nincsenek így programok, pályázatok sem. A családgondozó szerint pedig hasznosak voltak az általa szervezett programok, szerették a lakosok. A Kunhegyesi járás Gyerekesély Program krízis alapjából is kértek több esetben segítséget (pl. tűzhely, gyerekágy leesésgátlóval). Kríziskezelés projektek és az önkormányzat eszközeivel történik. Lakhatási krízis jellemzően nincs a településen.

Villanyáramvezeték csere kellene egy házban, de nincs pénze a családnak. Más helyen nyílászáró cserére lenne szükség, mert nem gazdaságos a fűtés. Fürdőszoba javítás, lakásállag javítás lenne szükséges további kb. 5 ház esetében.

A gáz csomópont bevezetés ingyenes még ebben az évben.

Jellemzően inkább több gyermek van egy-egy családban, de nincs többgenerációs család, nincs zsúfolt ház. Talán egy házban élnek szülőkkel a fiatalok, de egymás segítése miatt a 3 gyerekkel.

A CSOK adta lehetőségeket kihasználják a lakosok, tájékoztatták és segítették őket település szinten.

4.3 Bér lakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bér lakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

Tomajmonostora önkormányzata 7 önkormányzati bér lakással rendelkezik. Mind a hét bér lakás lakott. A három szociális lakás az utóbbi években felújításra került, így összkomfortossá váltak.

Tomajmonostorán 4 tanya található, amelyek egyaránt hozzáférnek a minőségi szolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz.

A polgármester szerint 3-4 lakás szükséges a településen még.

A település lényegesen jobb helyzetben van a többi FETE településhez képest. bér lakás fejlesztés célja a lakosság szám növelése. Nem cél a kifelé mobilizálás. Ahogy már több helyen is említettem,

azok a családok költöznek el önként a településről, akik nem tudnak beilleszkedni, a helyi normáknak megfelelni.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)				
Túlzásúfolt lakásból szétköltöző család költözik be				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				3 ³

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti

³ Van üres lakás a településen, amit bérlakásként lehet hasznosítani. Van üres telek, amit a polgármester fel tud ajánlani építésre. Beköltöző nem a településről lenne a polgármester szerint.

tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.